

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.wodc.nl

DG Straffen en Beschermen
Drs. E.W. Bezem

Ons kenmerk

7719881

*Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
slechts één zaak in uw brief
behandelen.*

Datum 30 juli 2026
Onderwerp Aanbiednota bij recidivefactsheets

Recidive vormt een substantieel aandeel van de geregistreerde criminaliteit in Nederland. Het terugdringen ervan is daarom een blijvende prioriteit voor het ministerie van Justitie en Veiligheid. Voor doelmatig beleid en een effectieve uitvoering is een up-to-date inzicht in trends en ontwikkelingen in recidive van belang. Het WODC voert sinds 2005 periodiek recidivemetingen uit. Deze keer zijn metingen uitgevoerd onder alle volwassenen en jeugdigen die in de periode 2012-2022 schuldig zijn verklaard, alle volwassenen en jeugdigen die in de periode 2012-2022 zijn uitgestroomd uit respectievelijk een penitentiaire inrichting of justitiële jeugdinrichting, en volwassenen bij wie in de periode 2012-2022 een werkstraf of reclasseringstoezicht (hierna: toezicht) werd beëindigd. Er is tot juli 2025 gekeken of men een nieuw delict in Nederland heeft gepleegd dat leidde tot een afdoening door het Openbaar Ministerie (OM) of een veroordeling van de rechter. In deze aanbiednota worden de hoofdpunten uit de drie bijbehorende factsheets gepresenteerd.

Belangrijkste uitkomsten Hieronder rapporteren we over de ontwikkeling in recidive over de tijd. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat alle onderzochte groepen qua omvang zijn afgenomen tussen 2012 en 2022. De sterkste afname is waargenomen bij de schuldig verklaarde jeugdigen. Een daling in de omvang kan gepaard gaan met verschuivingen in de groepssamenstelling en daarmee de recidivetrends beïnvloeden; hier gaan we later nader op in.

Trends in recidivepercentage

- **Schuldig verklaarde volwassenen:** van degenen die schuldig zijn verklaard in 2022 recidiveert 28% binnen twee jaar. Over de periode 2012-2022 is sprake van een licht opwaartse trend: het aandeel personen dat recidiveert is sinds 2012 met bijna 3 procentpunt gestegen.
- **Schuldig verklaarde jeugdigen:** van degenen die schuldig zijn verklaard in 2022 recidiveert 37% binnen twee jaar. Tussen 2012 en 2022 schommelt het recidivepercentage, waarbij vooral in de jaren 2018-

2022 een groter aandeel recidiveert. Het recidivepercentage van jeugdigen die schuldig zijn verklaard in 2022 ligt 4 procentpunt hoger dan dat van jeugdigen die in 2012 schuldig zijn verklaard.

- **Ex-gedetineerde volwassenen:** van degenen die in 2022 uitstromen uit detentie recidiveert 45% binnen twee jaar. Dit is nauwelijks veranderd over de periode 2012-2022.
- **Ex-gedetineerde jeugdigen:** van de personen die in 2022 uitstromen uit jeugddetentie recidiveert 53% binnen twee jaar. Tussen 2012 en 2015 is het aandeel jeugdigen dat na uitstroom uit detentie recidiveert, gestegen van 56% tot 62%. Vervolgens is dit aandeel weer gedaald, waardoor het recidivepercentage bij de uitstroom in 2022 uiteindelijk drie procentpunt lager ligt dan in 2012.
- **Ex-werkgestrafte volwassenen:** van degenen bij wie in 2022 een werkstraf werd beëindigd, recidiveert 27% binnen twee jaar. Over 2012-2022 is dit percentage licht afgenomen; in 2022 ligt het recidivepercentage drie procentpunt lager dan in 2012.
- **Ex-ondertoezichtgestelde volwassenen:** het aandeel volwassenen dat binnen twee jaar na een toezicht recidiveert, ligt in 2022 op 33%. Het recidivepercentage is in de periode 2012-2022 gedaald, het aandeel personen dat recidiveert na toezicht is vier procentpunt lager in 2022 dan in 2012.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.wodc.nl

Ons kenmerk

7719881

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Trends in recidivefrequentie¹

- **Schuldig verklaarde volwassenen:** recidiverende schuldig verklaarde volwassenen met een strafzaak in 2022 hebben gemiddeld 1,5 nieuwe strafzaken per jaar. De recidivefrequentie van schuldig verklaarde volwassenen is zeer licht gestegen tussen 2012 en 2022.
- **Schuldig verklaarde jeugdigen:** recidiverende schuldig verklaarde jeugdigen met een strafzaak in 2022 hebben gemiddeld 1,09 nieuwe strafzaken per jaar. Dit is nauwelijks veranderd over de periode 2012-2022.
- **Ex-gedetineerde volwassenen:** recidiverende ex-gedetineerde volwassenen uitgestroomd in 2022 hebben gemiddeld 2,14 nieuwe strafzaken per jaar. Dit aantal is licht gestegen over de periode 2012-2022.
- **Ex-gedetineerde jeugdigen:** recidiverende jeugdigen die uitstromen uit detentie in 2022 hebben gemiddeld 1,52 nieuwe strafzaken per jaar. Over de periode 2012-2022 schommelt dit aantal binnen een range van 1,44 tot 1,74 strafzaken per jaar, met een duidelijke piek onder jeugdigen die in 2015 uitstroomden uit detentie.
- **Ex-werkgestrafte volwassenen:** recidiverende volwassenen bij wie in 2022 de werkstraf werd beëindigd hebben gemiddeld 1,15 nieuwe strafzaken per jaar. Dit is nauwelijks veranderd over de periode 2012-2022.

¹ De recidivefrequentie geeft het gemiddeld aantal strafzaken per jaar weer.

- **Ex-ondertoezichtgestelde volwassenen:** recidiverende volwassenen bij wie in 2022 een reclasseringstoezicht werd beëindigd, hebben gemiddeld 1,86 nieuwe strafzaken per jaar. Over de periode 2012-2022 schommelt dit binnen een range van 1,62 tot 1,86 nieuwe strafzaken per jaar.

Let op bij vergelijken van recidivecijfers

Verschillen in recidivepercentages tussen de onderzochte groepen zeggen niets over de effectiviteit van de sancties. De groepen verschillen sterk in samenstelling (achtergrondkenmerken zoals leeftijd, sekse en strafrechtelijke voorgeschiedenis), en die kenmerken beïnvloeden de hoogte van de recidive. Vergelijkingen tussen bijvoorbeeld recidivecijfers van ex-gedetineerde volwassenen en ex-werkgestrafte volwassenen laten daarom geen uitspraak toe over de effectiviteit van detentie of de werkstraf.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.wodc.nl

Ons kenmerk

7719881

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Verschuivingen in groepssamenstelling over de tijd en invloed op recidive

De samenstelling van de onderzochte groepen – met name die van schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen – is over de tijd veranderd. Voor alle onderzochte groepen geldt dat de gemiddelde leeftijd is toegenomen in de periode 2012-2022. Een hogere leeftijd drukt doorgaans het recidiverisico. Voor schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen geldt bovendien dat het aandeel mannen is toegenomen over de onderzochte periode. Verder is het gemiddeld aantal eerdere strafzaken van schuldig verklaarde volwassenen over de tijd gestegen. Mannen en personen met een uitgebreider strafrechtelijk verleden recidiveren doorgaans meer dan vrouwen of personen met een minder uitgebreid strafrechtelijk verleden. Deze verschuivingen verhogen juist het recidiverisico. Er zijn dus verschuivingen in de groepssamenstellingen die de recidive zowel opwaarts als neerwaarts kunnen beïnvloeden.

Externe invloeden op recidivetrends

De geregistreerde recidivecijfers kunnen ook beïnvloed worden door diverse externe ontwikkelingen. De COVID-19-pandemie leidde tot maatregelen die (tijdelijk) invloed hadden op de criminaliteit, rechtshandhaving en strafrechtsketen. Voor het totaal aantal geregistreerde incidenten en verdachten lijken die effecten beperkt, met uitzondering van kortdurende pieken/dalingen en opvallende tijdelijke dalingen in jeugdcriminaliteit tijdens de lockdowns. De door COVID-19 ontstane achterstanden in de strafrechtketen hebben naar verwachting weinig invloed gehad op de gemeten recidive, omdat deze wordt bepaald op basis van pleegdatum en de achterstanden inmiddels grotendeels zijn ingelopen. Wel hebben de achterstanden invloed gehad op de omvang en samenstelling van de onderzochte groepen. Verder zijn meldings- en aangiftebereidheid voor traditionele (niet online) delicten tussen 2012 en 2023 gedaald (van circa 44% naar 33% voor meldingen; 36% naar 27% voor aangiften), wat de geregistreerde recidivetrend dempt. Het ophelderingspercentage is in 2012-2023 relatief stabiel, en lijkt daarmee geen belangrijke verklaring voor trendveranderingen. Ten slotte verschuift criminaliteit deels naar online, waar minder vaak aangifte wordt gedaan en de ophelderingskans laag is; dit maakt dat criminaliteit (en dus recidive) minder volledig in registraties terechtkomt en werkt eveneens dempend op de geregistreerde recidive. Mogelijk zijn er bovendien nog andere ontwikkelingen gaande waar nu nog onvoldoende zicht op is.

Conclusie

Het recidivebeeld van de onderzochte groepen is gemengd. Over de tijd stijgt het recidivepercentage van schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen, terwijl het recidivepercentage van ex-werkgestrafte en ex-ondertoezichtgestelde volwassenen gedaald is. Het recidivepercentage van ex-gedetineerde volwassenen is nagenoeg gelijk gebleven en het recidivepercentage van ex-gedetineerde jeugdigen schommelt over de tijd. Wat betreft de recidivefrequentie onder degenen die recidiveren zien we beperkte beweging: bij schuldig verklaarde volwassenen en ex-gedetineerde volwassenen is sprake van een lichte stijging; bij ex-gedetineerde jeugdigen en ex-ondertoezichtgestelde volwassenen schommelt de frequentie zonder duidelijke trend; bij schuldig verklaarde jeugdigen en ex-werkgestrafte volwassenen blijft de frequentie redelijk constant over de tijd.

Mogelijke benutting uitkomsten onderzoek

De recidivetrends gepresenteerd in de factsheets hebben bovenal een signaleringsfunctie. Zij laten zien bij welke groepen de geregistreerde recidive in de tijd toeneemt, afneemt of stabiel blijft. We kunnen niet precies aanwijzen waardoor veranderingen ontstaan; dat kan liggen aan een werkelijke gedragsverandering, aan de samenstelling van groepen of aan externe factoren in de strafrechtsketen (zoals ophelderingspercentages of aangiftebereidheid). Omdat die oorzaken lastig uit elkaar te halen zijn, kunnen we in de factsheets geen sluitende verklaringen bieden. Door mogelijke verklaringen expliciet te maken, beogen we vooral het gesprek te faciliteren: waar zien we opvallende bewegingen en welke contextuele factoren kunnen daarbij een rol hebben gespeeld? Dit kan een aanleiding zijn om binnen keten- of beleidsoverleggen verder te spreken over groepen waar de ontwikkeling aandacht vraagt, en over de mogelijk achterliggende redenen hiervan.

Naast de trend biedt ook de hoogte van het recidivepercentage of de recidivefrequentie relevante informatie. Een hoge recidive binnen een specifieke groep vormt op zichzelf een signaal voor de omvang van de problematiek, al dient hierbij rekening te worden gehouden met factoren zoals de leeftijdssamenstelling van een groep (jeugdigen hebben immers een groter risico op het plegen van delicten dan volwassenen). Dergelijke signalen kunnen aanleiding zijn om te verkennen of gerichte beleidsaandacht of interventies voor een specifieke groep wenselijk zijn.

Belang voor de maatschappij

Criminaliteit raakt de veiligheid, het vertrouwen in de rechtsstaat en het dagelijks welzijn van burgers. Slachtofferschap brengt emotionele schade en economische kosten met zich mee, terwijl criminaliteit de leefbaarheid van wijken aantast en druk zet op politie, OM, rechtbanken en penitentiaire inrichtingen. Een substantieel deel van de geregistreerde misdrijven wordt gepleegd door personen die eerder met justitie in aanraking kwamen; het terugdringen van recidive is daarom een blijvende prioriteit voor het ministerie van Justitie en Veiligheid. Voor doelmatig beleid en een effectieve uitvoering is up-to-date inzicht in trends en ontwikkelingen van belang. Sinds 2005 berekent het WODC periodiek de recidive van verschillende groepen personen die met justitie in aanraking zijn gekomen. Deze recidivetrends ondersteunen de informatiepositie van de Tweede Kamer en beleidsmedewerkers van het DG Straffen en Beschermen, en zijn tevens relevant voor politie, OM, rechterlijke macht, het gevangeniswezen en de reclassering,

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.wodc.nl

Ons kenmerk

7719881

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

omdat zij hiermee zicht krijgen op de recidive(trend) binnen de doelgroepen waarmee zij werken.

Methoden

In de factsheets wordt gerapporteerd over het percentage personen dat recidiveert en het aantal nieuwe strafzaken van recidiverende personen (frequentie). Hierbij wordt gebruikgemaakt van de [WODC-methodiek](#) voor het meten van *geregistreeerde* recidive: nieuwe strafzaken naar aanleiding van een of meerdere misdrijven die zijn afgedaan met een straf of andere afdoening van de rechter of OM. Onontdekte delicten, delicten waarbij geen verdachte wordt gevonden of die niet door de politie aan het OM worden doorgezonden, blijven buiten beeld. Dit komt doordat de gegevensbron, de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD), uitsluitend strafzaken bevat die bij het OM zijn geregistreerd. Bovendien worden nieuwe strafzaken alleen als recidive geteld zodra de rechter of het OM een straf of andere afdoening oplegt die schuld uitdrukt; nieuwe strafzaken die eindigen zonder schuldigverklaring (zoals een technisch sepot of vrijspraak) tellen niet mee. Lopende strafzaken waarin nog geen uitspraak is gedaan, worden wel (voorlopig) meegeteld als recidive omdat bekend is dat de overgrote meerderheid van de strafzaken eindigt met een schuldigverklaring.

Openbaarmaking

Het WODC publiceert de onderzoeksrapporten uiterlijk zes weken nadat zij door de directeur WODC zijn geaccepteerd. Zoals al is aangegeven aan DG Straffen & Beschermen zal het WODC het rapport in dit geval op 14 september 2026 openbaar maken. Indien later blijkt dat een ander moment van openbaarmaking vanwege zwaarwegende overwegingen opportuun blijkt, dan kan daartoe een gemotiveerd verzoek bij het WODC worden ingediend.

Onderzoekers en begeleidingscommissie

Het onderzoek is uitgevoerd door Sanne Boschman, Nikolaj Tollenaar en Suzan Verweij (WODC). Voor het onderzoek is geen begeleidingscommissie gevormd aangezien dit een (beschrijvend) onderzoek en methode betreft die al jarenlang herhaald wordt.

Bestaat er behoefte aan verdere toelichting op de factsheets, de conclusies of de mogelijkheden voor de benutting, dan kan via informatiedesk@wodc.nl contact worden opgenomen met de onderzoekers van het WODC.

Met vriendelijke groet,

dr. R. Willemse
Plaatsvervangend directeur WODC

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.wodc.nl

Ons kenmerk

7719881

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.